

**Ekologiya va yashil iqtisodiyot yoshlarga ekologiyani
asrashning muhimligi strategik faoliyati**

Ubaydullayeva Sarvinoz Ravshan qizi

TDYU huzuridagi Namangan viloyati

akademik litseyi 1-bosqich talabasi

106-guruh o'quvchisi

[Tel:+998-33-488-40-70](tel:+998-33-488-40-70)

E-mail: ruxwanaravwanovna@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2025-yilni "Atrof-muhitni asrash va yashil iqtisodiyot yili" deb e'lon qilgan farmoniga muvofiq tayyorlangan. Unda ekologiyani himoya qilish, xavfsizligini ta'minlash va kelajak avlodlarga tabiatni sevish va asrash madaniyatini singdirishning dolzarb masalalari yoritilgan. Tabiatni muhofaza qilish va yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyalari orqali atrof-muhitni himoya qilishda davlat organlari va jamiyatning o'rni muhokama qilinadi.

Bugungi kunda ayrim kimyoviy elementlarning radioaktiv xususiyatlari va texnologik rivojlanish davrida yuzaga kelayotgan ekologik xavf-xatarlar haqida xabardorlikni oshirish zarurati ta'kidlangan. Yosh avlodga maktabgacha ta'lim muassasalaridan boshlab tabiatni sevish va uni asrash bo'yicha ta'lim berish orqali ularda ekologik ong va mas'uliyatni shakllantirish taklif etilgan.

Shuningdek, maqolada zamonaviy texnologik davrning yoshlar ongiga ta'siri, ularning ko'proq gadjet va telefonlarga qiziqib, tabiatni unutib qo'yayotgani masalasi ko'tarilgan. Yoshlarni ekologik mas'uliyatli bo'lishga o'rgatish va ularda atrof-muhitga hurmat hissini rivojlantirish strategik ahamiyatga ega ekanligi qayd etilgan.

Kalit so‘zlar: ekologiya, yashil iqtisodiyot, ekologik xavfsizlik, atrof-muhitni asrash, yoshlar, tabiat muhabbati, ekologik ta'lim, texnologiyalar, sun'iy intellekt

Аннотация: Данная статья подготовлена в соответствии с Указом Президента Республики Узбекистан Шавката Мирзиёева о провозглашении 2025 года Годом защиты окружающей среды и зелёной экономики. В ней освещены актуальные вопросы защиты экологии, обеспечения её безопасности и воспитания у будущих поколений культуры любви и заботы о природе.

Обсуждаются стратегии охраны природы и перехода к зелёной экономике через роль государственных органов и общества в защите окружающей среды. Отмечается необходимость повышения осведомлённости о рисках, связанных с радиоактивными свойствами некоторых химических элементов и экологических угрозах в условиях технологического развития.

Предлагается начинать обучение детей любви и заботе о природе с дошкольных образовательных учреждений, формируя экологическое сознание и ответственность у молодого поколения.

Кроме того, в статье поднимается вопрос влияния современных технологий на сознание молодёжи, которая всё больше увлекается гаджетами и телефонами, забывая о природе. Обучение молодёжи экологической ответственности и развитие у них уважительного отношения к окружающей среде является стратегически важным аспектом.

Ключевые слова: экология, зелёная экономика, экологическая безопасность, охрана окружающей среды, молодёжь, любовь к природе, экологическое образование, технологии, искусственный интеллект.

Abstract: This article is prepared in accordance with the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan, Shavkat Mirziyoyev, proclaiming 2025 as the Year of Environmental Protection and Green Economy. It highlights the pressing issues of protecting the environment, ensuring its safety, and instilling a culture of love and care for nature in future generations.

The article discusses strategies for nature conservation and transitioning to a green economy through the role of state agencies and society in environmental protection. It emphasizes the need to raise awareness about the risks associated with the radioactive properties of certain chemical elements and environmental threats in the era of technological advancement.

It is proposed to start teaching children to love and care for nature from preschool education, fostering ecological awareness and responsibility in the younger generation.

Additionally, the article addresses the impact of modern technologies on youth consciousness, as they increasingly prioritize gadgets and phones over nature. Teaching young people ecological responsibility and fostering respect for the environment is highlighted as a strategically important aspect.

Key words: ecology, green economy, ecological safety, environmental protection, youth, love for nature, ecological education, technology, artificial intelligence.

Ekologiyani muhofaza qilish – bugungi kunning dolzarb masalasi

O'zbekiston Respublikasida tabiatni muhofaza qilish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish sohasida munosabatlar qonunchilik asosida tartibga solinadi. Jumladan, 2021-yil aprel oyida qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining 683-sonli qonuni" ekologik muhofaza va resurslardan foydalanish sohasida muhim huquqiy asoslarni yaratdi. Ushbu qonun, shuningdek, yer, suv, o'rmon, yer osti boyliklari, atmosfera havosi, o'simlik va hayvonot dunyosini muhofaza qilishga oid normativ-huquqiy hujjatlarni qamrab oladi.

Biroq, XXI asrda global ekologik muammolar avj olmoqda. O'tgan davrga, xususan, XIX asrning "oltin davri"ga nazar tashlasak, insoniyat tabiat bilan uyg'un yashab, undan ilhom olgan. O'sha davr shoirlari va adiblari tabiat go'zalligini madh etuvchi she'r va asarlar yaratgan bo'lsa, bugungi kunda bunday ijod mahsullari kam uchraydi. Sun'iy intellekt asrida insonlarning atigi 25 foizi ekologiyani muhofaza qilishga e'tibor qaratmoqda, qolgan qismi esa bu masalaga yetarlicha e'tibor bermayapti.

Dunyo miqyosida ekologik inqirozning salbiy oqibatlari kuzatilmoqda. Masalan, AQShda mutatsiyaga uchragan bolalarning tug'ilishi ekologik muammolarga bog'lanmoqda. Olimlar ushbu hodisani atrof-muhitning ifloslanishi bilan izohlashmoqda. Xitoy esa ekologik muammolarni bartaraf etish yo'lida katta sa'y-harakatlar olib bormoqda. U yerda chiqindilarni qayta ishlashga qaratilgan innovatsion tizim – chiqindilarni pul evaziga sotib olish joriy etildi. Ushbu yondashuv nafaqat ekologiyani muhofaza qilishga, balki odamlarning tabiatga bo'lgan muhabbatini oshirishga ham xizmat qilmoqda.

O'zbekiston ham ekologiyani muhofaza qilishga oid bunday ilg'or texnologiyalarni joriy qilish tajribasini qo'llab-quvvatlamokda. Aholi chiqindilarni qayta ishlash, chiqindilarni to'g'ri ajratish va tabiiy resurslarni tejashga qaratilgan loyihalardan mamnun bo'lmoqda. Bunday tashabbuslar nafaqat ekologik muammolarni kamaytiradi, balki kelajak avlodlar uchun sog'lom muhitni yaratishda muhim ahamiyatga ega.

Shunday ekan, har bir fuqaro tabiatni asrash va undan oqilona foydalanish mas'uliyatini his qilishi kerak. Faqat shundagina biz tabiat bilan uyg'unlikda yashab, ekologik inqirozning oldini olishga hissa qo'sha olami

Havo va Uning Ekologiyadagi Roli

Havo – hayotimizning eng asosiy omili bo'lib, qadim zamonlardan buyon tabiatni asrash insoniyatning asosiy vazifalaridan biri bo'lib kelmoqda. Buyuk bobomiz Amir Temur ham tabiatga ziyon yetkazganlarni jazolaganligi bilan tanilgan. Havo bizning

hayotimizda muhim rol o'ynaydi, chunki havosiz inson yashay olmaydi. Shuning uchun tabiatni, ya'ni ekologiyani asrash har birimizning burchimizdir.

Bugungi texnologiyalar davrida insonlar tabiatga bilib-bilmay katta zarar yetkazmoqda. Masalan, suvni behuda sarflash, elektr energiyasini isrof qilish – bularning barchasi tabiatga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Elektr energiyasini ishlab chiqarish uchun minglab odamlarning mehnati, yer qazish kabi katta resurslar talab etiladi. Shunga qaramay, ko'pchilik energiyani tejashga e'tiborsiz munosabatda bo'lmoqda. Bu borada kelajak avlodga to'g'ri yo'l ko'rsatish va ularga ekologik tarbiya berish zarur.

Tabiiy Resurslar: Suv va Elektr Energisini Tejash

Hozirgi kunda odamlar suvga ahamiyatsiz munosabatda bo'lishmoqda. Masalan, suvga ahlat tashlash kabi salbiy odatlar tabiatni ifloslantiradi. Bu muammoni hal etish maqsadida "The Ocean Cleanup" deb nomlangan loyiha ishlab chiqilgan. Ushbu loyiha okeanlarni plastik chiqindilardan tozalashga qaratilgan bo'lib, 2013-yilda Niderlandiyada Boyon Slat tomonidan tashkil etilgan. Loyihaning maqsadi plastik chiqindilarni to'plash, qayta ishlash va yangi mahsulotlarga aylantirish orqali tabiatga salbiy ta'sirni kamaytirishdir.

Kelajak Avlodga Mas'uliyatni Yuklash

Kelajak avlodlarimizga tabiatni sevishni, asrashni va unga zarar yetkazmaslikni o'rgatishimiz lozim. Tabiatni saqlash uchun har bir inson o'z hissasini qo'shishi, kelajak uchun javobgarlikni his qilishi kerak. Bu borada O'zbekiston Respublikasi 2027-yilga kelib ekologiyani yaxshilash va tabiatni muhofaza qilishni yanada rivojlantirishni o'z oldiga maqsad qilib qo'ymoqda.

Xulosa

Tabiatni asrash va ekologiyani yaxshilash har birimizning burchimizdir. Resurslarni tejash, chiqindilarni qayta ishlash va ulardan samarali foydalanish kelajagimiz uchun

muhim qadamdir. Shunday ekan, tabiatni asrashga befarq bo'lmaylik va buni kelajak avlodlarga ham o'rgataylik!

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Zokirov A. Sh. - "Ekologiya asoslari". Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti, 2015. Ushbu kitob ekologiya asoslari, atrof-muhitni muhofaza qilish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish masalalarini yoritadi.
2. Abdullayev R., Abdurahmonov Q. - "Tabiiy resurslarni boshqarish va ekologik xavfsizlik". Toshkent: "Fan va texnologiya" nashriyoti, 2018. Bu kitob tabiiy resurslarni boshqarish, ekologik xavfsizlik va barqaror rivojlanish masalalariga bag'ishlangan.
3. Egamnazarov I. - "Tabiatni muhofaza qilish va ekologiya". Toshkent: "O'qituvchi" nashriyoti, 2013. Ekotizimlar, ularning dinamikasi va antropogen ta'sirlarni o'rganishga qaratilgan.
4. Rahmatullayev S. - "O'zbekiston ekologiyasi va tabiatni muhofaza qilish". Toshkent: "Fan" nashriyoti, 2020. O'zbekistonda ekologik muammolar va ularni hal qilish yo'llarini tahlil qiluvchi asar.
5. Mirzaxmedov A. - "Barqaror rivojlanish va ekologik siyosat". Toshkent: Universitet nashriyoti, 2017. Ushbu asarda ekologik siyosat va barqaror rivojlanish tamoyillari yoritilgan.

Maqolalar to'plamlari:

1. O'zbekiston ekologiyasi: muammolar va yechimlar - Respublika ilmiy konferensiya materiallari (2019). Toshkent: Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasi.
2. O'zbekiston ekologik jurnalining maxsus sonlari: Har chorakda chiqadigan ilmiy jurnal. Toshkent: Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasi.
3. Karimov I., Xolmatova D. - "O'zbekistonning suv resurslari va ularni muhofaza qilish strategiyasi". "O'zbekiston tabiati" jurnali, 2020-yil, 3-son.

4. Bekchanov M. - "Global iqlim o'zgarishi va uning O'zbekiston uchun oqibatlari". "Fan va jamiyat" jurnali, 2021-yil, 2-son.

Elektron manbalar:

1. O'zbekiston ekologiya qo'mitasi veb-sahifasi: <https://eco.gov.uz> Ekologik qonunlar, ma'lumotlar va statistik tahlillar.
2. Ziyonet platformasi: <https://www.ziyonet.uz> O'zbek tilida ekologiya bo'yicha ilmiy materiallar va referatlar.

